

Ex quo autem cum anno primo æræ vulgaris concurrat annus P. J. 4714, sequitur annum mundi 4004, qui juxta recentiorum et communiori usu receptam chronologiam, est itidem annus primus ejusdem æræ, supputari ab anno P. Jul. 710, atque in hoc anno adspectabilis mundi consignandam esse productionem; siquidem ut anno 4714 respondeat annus 4004, necessum esse superaddere anno 710. Atque hæc de periodo juliana.

Addamus nonnulla de periodo græco-romana, quam exornavit et ad Latinorum usum accommodavit Antonius Pagi. Juxta æram ecclesiasticam antiochenam et constantinopolitanam (æra enim civilis apud Græcos diversa est, ut dicam infra pertractans de annis mundi) natus est Christus anno 5493, qui concurret cum anno juliano 45. Ut hac periodo utamur, 1° debemus annum inchoare more Latinorum a kal. januariis, 2° a cyclo lunæ, quem exhibet hæc periodus, unitatem detrahere, 3° addere quatuor unitates cyclo solis, 4° indictionem, uti exhibetur, retinere nihil detrahendo et nihil addendo. Enimvero si annum P. Græcorum 5493 dividas per 15, erit indictio 3; si dividas per 19, erit cycli lunæ annus 2; si dividas per 28, erit cycli solis annus 5. Indictione igitur retenta et a cyclo lunæ ablata unitate, cyclo autem solis quatuor unitatibus adjectis, habetur indictio 3, annus cycli lunaris 1, et annus cycli solaris 9, qui sunt characteres anni juliani 45, periodi julianæ 4713. Hæc regula cuique anno æræ vulgaris aptari poterit, dummodo ei superaddatur prædicta illa summa annorum 4593, qui juxta Græcos præcedunt ipsius æræ vulgaris initia.

Nonnulli denique induxerunt periodum annorum 1932, quam appellarunt norisianam, quod conflata sit ex 23 cyclis annorum 84, seu comprehendat 23 ogdeocontatessereteridas, cyclosque paschales Latinorum, quos eruditissimis dissertationibus illustravit cardinalis Norisius. Istius periodi, quæ progreditur ab anno 1 æræ dionysianæ, sive ab anno juliano 44, perutilis est usus ad inveniendum cyclum solarem, novilunia, diemque paschalem. Quæ enim competunt anno primo

æræ christianæ, eadem, cyclo illo revoluto, convenient anno 1933, prout constat ex tabulis expansis in kalendario romano F. Guillelmi Bonjour.

CAPUT IX.

DE EPOCHIS ÆRISQUE PRÆCIPUIS, AC PRIMUM DE MUNDIALI.

Hactenus de periodis: nunc de epochis notioribus pertractabimus, a mundana ducentes initium. Ἐποχὴ apud philosophos idem est ac quædam mentis remora, vel cohibitio assensionis, a verbo ἐπέχω, *contineo, cohibeo*; apud astronomos autem ἐποχὴ est status cœli, situs siderum et gradus planetarum in zodiaco; atque apud chronologos illustre aliquod exordium futuri temporis, quod et æra appellatur.

Æram vero Isidorus dictam putat a priori censu, quo C. Augustus universum orbem descripsit, et omnis orbis professus est *æs reddere* eidem Augusto. Id contigit ex Lapide Ancyrano et ex Dione libro LIII, cons. Augusto VI, et Agrippa, id anno U. C. 726, ante ær. chr. 28. Quidam æræ nomen derivant ex quo Arabibus irruentibus in Hispaniam, cœperint anni epochæ hispanicæ, quæ figitur anno 38 ante dionysianam, adnotari hisce litteris A. ER. A. *Annus erat Augusti*, vel potius ab eo tempore Hispani cœperint Romanis *æra* persolvere. Sunt denique nomen æræ deducentes ab *Arah, supputare*. Frustra in origine nominum vestiganda immoraremur, posteaquam assecuti sumus eorum significationem.

Princeps itaque epocharum est mundana, quæ scilicet a creatione mundi inchoatur. De hac pertractaturi supponimus mundum aliquando habuisse principium; neque id esse inanem persuasionem, fabulamque senilem, ut permulti effutiunt apud Gisbertum Voetium, in opusculo *De atheismo*, et apud Mersennium in Genesim. A qua opinione non abhorruisse Galilæum et Thomam Hobbes censet Tribecchovius in dissertatione quam inscripsit, *Veritas creationis mundi*, quanquam mathematici plures non alia fortassis ratione tanquam athei audie-

rint, nisi quod scripserint quæstionem de origine mundi non posse dirimi physicis argumentis.

Arbitramur tamen nos humana quoque evinci ratione, mundum sempiternum non esse. Æternitas enim est Numinis attributum, et necessum est, ut quidquid est ex nihilo, aliquando non fuerit. Frustra etiam fingitur illa mundi longævitas, quam nullæ produnt historiæ; quod pariter asserendum est de naufragiis et cataclysmis, quibus autumant periisse vetustissimarum rerum memoriam. Quis enim, si homines universi aut igne aut aqua consumpti sunt, præteritorum vitam nuntiavit? Si vero a communi interitu servati sunt aliqui, cur ii, secus ac fecit Noe, a diluvio servatus, nil prorsus de majoribus suis tradiderunt! Demum, ut cætera mittam, artes, scientiæ, bella et quidquid novi decursu temporis contigit, fictam mundi æternitatem evertunt. Non fugit hæc ratio ipsos contemptores divinitatis et religionis, inter quos T. Lucretius, lib. V *De rer. nat.*, ait:

Præterea si nulla fuit genitalis origo
Terrarum, et cæli, semperque æterna fuere,
Cur supra bellum thebanum et funera Trojæ
Non alias alii quoque res cecinere poetæ?
Quare etiam quædam nunc artes expoliuntur,
Nunc etiam augescunt?

Tametsi autem hæc monumenta nullum robur haberent, nihilominus ad asserendam mundi nativitatem et initium divina nos Scriptura compelleret.

Verum quæstio agitur gravissima, num hebraicorum, num græcorum codicum sit præferenda chronologia. Illi nos adhærendum existimamus, quam exhibent hebraica exemplaria. Principio nos movet, quod codicibus discrepantibus, confugiendum ad illos sit, qui primum editi fuerunt, et purior ex fonte quam e rivulis aqua hauriatur. Deinde diversitatem numerorum, aliter se habentium in codicibus græcis, aliter in hebraicis, tribuendam esse scriptori, qui de bibliotheca Ptolomæi græca Biblia describenda primus accepit, monet lib. XV *De civ. Dei*, cap. xiii, S. Augustinus. Præterea hebraicam supputationem sequitur latina Vulgata, quam tridentina synodus canonicam

definivit, etsi divinæ Scripturæ auctoritati sola numerorum varietas vel similia amanuensium errata parum officiant. Fieri ulterius non potuit, ut in codicibus tam multis, ac tam longe lateque dispersis Judæorum malitia annorum seriem perverteret; neque causa potest excogitari cur id attentarent, cum sua potius, quam Græcorum chronologia ipsorum confutetur impietas. Ad hæc Hieronymus, ad Chromatium scribens, Versionem LXX corruptam atque violatam esse testatur; et Justinus martyr, in *Dialogo cum Tryphone*, atque Origenes, *Homilia xii in Jeremiam*, vocant Judæos hellenistas Scripturam falsarios. Si denique non malitia, sed imperitia adulterata est in sacris Bibliis series numerorum, facilius id evenire potuit in græcis codicibus, quam in hebraicis, cum isti annos designent integris dictionibus numerabilibus, non elementorum apicibus, notisque arithmetiis. Vide quæ sequenti capite dicentur de epocha universalis diluvii.

Recepta itaque Hebræorum chronologia, epocha mundi figenda est in anno P. Julianæ 710, ante æram christianam 4004. Etsi enim certo definiri nequeat quo anno mundi natus est Christus, tamen secundum illam supputationem a mundi exordio usque ad Nativitatem Domini, fluxere, plus, minus, anni 4000, et ab ipsa Nativitate usque ad æram vulg. anni 4, quæ est sententia recentiorum chronologorum, æris paulo infra explicandis cohærens et juvandæ memoriæ aptior cæteris.

Epocha tamen Hebræis communior (nam variæ supputationes reperiuntur etiam apud rabbinos) inchoatur ab anno 3761 ante æram christianam, a *Tisri*, septimo mense, annos enumerando.

Inter Græcos Antiocheni a mundi exordio usque ad Incarnationem Domini enumerant annos 5493¹. Constantinopolitani

¹ Etsi Moschovitæ, Russique Græcorum schismati hærentes, ante constantinopolitana æra uterentur, attamen sub Petro I, ac sub initia postremi hujus sæculi XVIII, adhibere cœperunt communem vulgaremque supputationem epochæ dionysianæ; juxta tamen consuetudinem protestantium, qui correctionem kalendarii factam, sedente romano pontifice Gregorio XIII, nondum receperunt.

et Moschovitæ annos 5509, Alexandrini 5501; sed hi biennio Natale Christi præmittunt; incarnatum enim, natumque ex Virgine Dei Verbum existimant anno 43 juliano, C. Augusti 42, quum Antiocheni et Constantinopolitani Incarnationem et Nativitatem Domini consignent anno 45 juliano, et C. Augusti 44. Itaque Antiochenorum æra decennio discrepat ab alexandrina, et hæc a constantinopolitana annis 3. Juxta communiorem Græcorum æram natus est Christus anno a creatione mundi 5493.

Igitur si dato anno æræ vulgaris addantur anni 4004, erit annus mundi juxta nostram et omnium fere recentiorum chronologiam; si addantur anni 3761, erit annus mundi juxta vulgatum computum Hebræorum; et si addantur anni 5493, erit annus mundi juxta æram inter Græcos communiorem. Ab aliis autem recentioribus in hoc discrepamus, quod hi in autumno et die 23 octobris, nos verno tempore ac die 21 martii, quando sol constituitur in 1 gradu Arietis, arbitramur Deum produxisse cælum et terram. Opinioni autem nostræ alibi munimenta produximus.

CAPUT X.

AFFERUNTUR EPOCHÆ SACRÆ QUÆ ÆRAM CHRISTIANAM PRÆCESSERUNT.

Sex sunt illustriores historiæ sacræ epochæ, unde a mundi creatione usque ad Christum totidem distinguuntur ætates. Ac prima est, quæ ab ipsa mundi productione ducit initium, de qua pertractatum est nuper. Altera, quæ inchoatur ab universali diluvio. Tertia progrediens a vocatione Abraham. Quarta, quam auspicamur a lege per Moysen lata. Quinta ducens initium ab ædificatione templi. Sexta, quam a soluta per Cyrum captivitate exordimur.

Epocha *diluvii* figenda est in anno P. Jul. 2366, mundi 1636, ante æram ch. 2348. Ex chronologia enim bibliorum hebraicorum et latinæ vulgatæ, Adam genuit Seth anno ætatis suæ

	130
Seth Enos, an.	105
	<hr/> 235

	235
Enos Cainan, an.	90
Cainam Malaleel, an.	70
Malaleel Jared, an.	65
Jared Henoch, an.	162
Henoch Mathusalam, an.	65
Mathusala Lamech, an.	187
Lamech Noe, an.	182
Diluvium vero cœpit anno Noe	600
Conficiunt hi anni summam	<hr/> 1636

Græci quidem ab orbe condito ad diluvium usque numerant annos 2242, et Samaritani annos 1307. At supra ostendimus præferendam esse chronologiam hebraici textus, cui et chaldæus, et latinus consentiunt. Deinde græci codices inter se discrepant. Nam in Vulgatis editionibus LXX habetur Adam genuisse filium Seth anno ætatis suæ 230; in versione autem qua usus est S. Joannes Chrysostomus, et in ea quam adhibuerunt Flavius Josephus in *Antiquitatibus judaicis*, et Theophilus Antiochenus, lib. III *Ad Autolicum*, necnon in Bibliis Aldinis legitur ab Adamo genitum Sethum *τριακοστῶ καὶ τριακοσιουστῶ*, *trigesimo ac trecentesimo*; quam lectionem probarunt quoque Suidas et Joannes Antiochenus, annos ab origine mundi usque ad diluvium 2342, non vero 2242, enumerando. Imo S. Clemens Alexandrinus, lib. I *Strom.*, aliam sequutus supputationem, ab Adamo ad diluvium numerat annos 2148. Non possumus itaque calculos adeo discrepantes, neglectis hebraicis, approbare.

Idem asserendum est de computo Samaritanorum. Etenim S. Hieronymus, libro *Tradit. hebraic.*, testatur, tam in hebræis quam in Samaritanorum libris legi Mathusalem genuisse Lamech anno ætatis suæ 187, et nihilominus in autographo, ut fertur, codice samaritano, quem laudant Scaliger, in *Notis eusebianis*, et Seldenus, *Præfac. in Marmora arundelliana*, habetur Mathusalam genuisse Lamech anno 77, atque in Bibliis samaritanis in lucem editis, necnon apud Vossium diss. IV